

Λόγος στο χορτασμό των πέντε χιλιάδων από τους πέντε άρτους. (Κυριακή Η' Ματθαίου)

[Ορθοδοξία / Ιερός Άμβων](#)

[Άγιος Βασίλειος Σελευκείας](#)

Επαινώ μεν τον πόθο της φιλομάθειας, αποδέχομαι δε τον βαθμό της φιλοθείας. Και γνωρίζω ποιος σας εμφύτευσε τον εξαιρετικό αυτό ζήλο. Γνωρίζω τον εκπαιδευτή της αρετής σας, τον πατέρα και συγχρόνως ποιμένα και ιατρό και κυβερνήτη. Αυτόν που διαπρέπει στην ευαγγελική ζωή, και πνέει χάρη αποστολική· ο οποίος σας χειραγωγεί προς τους ουρανίους λειμώνες με πνευματικά σαλπίσματα, ως θησαυρός πνευματικών εννοιών που είναι· την έμψυχη εικόνα της φιλανθρωπίας, αυτόν που υπερέβη την πραότητα του νόμου και είναι ανίκητος από τον θυμό, ακαταγώνιστος σε κάθε ηδονή, λάμπει δε από σοφία, και στεφανώνεται με αρετές.

Αλλά πολύς ο πλούτος της αποστροφής σας κατά του θανάτου, και το πλάτος της φιλομάθειάς σας, όπως είπα. Κι εγώ πώς να σας παραθέσω το πτωχό μου γεύμα; Πώς να χορτάσω με τις μικρές δυνατότητες του λόγου μου την αχόρταγη ακοή σας; Πώς θα επαρκέσει γλώσσα πτωχή να ευφράνει τόσον λαό; Ή, για να

χρησιμοποιήσω επίκαιρα τα λόγια των Αποστόλων: «Που βρέθηκαν στην έρημο τόσα πολλά ψωμιά;», ώστε πάλιν ο πλούσιος Δεσπότης, απαλλάσσοντας από την φτώχεια, να χαρίσει την αφθονία;

«Ακολουθούσε», λέει, «πολύς κόσμος τον Σωτήρα». Ακολουθούν τον ποιμένα τα πρόβατα, οι ασθενείς τον διώκτη των ασθενειών τους, οι δούλοι τον ελευθερωτή των ψυχών. Βρήκαν μίαν οδό απλανή, και όλοι σ' αυτή συνέρρεαν· όποιος ήθελε τον ακολουθούσε, ο άρρωστος απαλασσόταν από το νόσημά του· είχε αναβλύσει πηγή φιλανθρωπίας και όλοι απολάμβαναν.

Απορροφημένοι, λοιπόν, παρέτειναν την οδοιπορία μέχρι την έρημο. Τον παλαιό καιρό, όταν ο Θεός νομοθετούσε δια του Μωϋσέως στην έρημο, είχε περιβάλει το όρος Σινά με φωτιά, και οι φλόγες έφταναν στον ουρανό. Φόβος και ζόφος μαζί με σάλπιγγες και αλαλαγμούς κατέπλητταν εκείνους που παρακολουθούσαν. Αλλά τώρα ο Δεσπότης, αφήνοντας τον φόβο, πήρε μορφή δούλου, δείχνοντας τη φιλανθρωπία του με την πρόσληψη ανθρώπινης φύσεως. Και παλαιά μεν η γη είχε ακούσει: «Ας βλαστήσει η γη χορτάρι», ενώ τώρα το τραπέζι που στρώθηκε στο έδαφος, το γεμίζει με αγαθά ο ίδιος ο Δεσπότης.

Παίρνοντας λοιπόν ο Κύριος τα ψάρια, αφού στράφηκε προς τον ουρανό, τα ευλόγησε. Άραγε ζητεί, σαν να έχει ανάγκη; Άραγε υψώνοντας το βλέμμα καλεί σε

βοήθεια τον ουρανό; Άραγε από αλλού αντλεί τη δύναμη της ευεργεσίας, και δίνει λαβή στον Άρειο, και οπλίζει τη γλώσσα του Ευνομίου για να εκτοξεύσουν τις βλασφημίες τους κατά του Υιού; Όχι βέβαια· αλλά προλαμβάνει τα εγκλήματα των Ιουδαίων· επειδή ο Ιουδαίος πάντοτε ερευνά για αιτίες, και από αυτά που απολαμβάνει αλιεύει κατηγορίες. Επειδή λοιπόν κάποτε ο Θεός χορήγησε στην έρημο το μάννα στους Ισραηλίτες, και σε εκείνους που βάδιζαν στη γη είχε απλώσει ουράνιο τραπέζι, και δίδαξε την πέτρα να μιμηθεί τα νέφη βγάζοντας νερό απ' αυτή, άκουσε δε, αντί για ευχαριστίες, λόγια αχάριστα: «Επεί επάταξε πέτραν και έρρευσαν ύδατα, μη και άρτον δύναται δούναι;» —επειδή κτύπησε τον βράχο και ξεχύθηκαν νερά, μήπως μπορεί να μας δώσει και ψωμί; Γι' αυτό λοιπόν ο Χριστός στα εγγόνια τους, για να μην πάρουν το μέγεθος του θαύματος σαν πρόφαση για συκοφαντία, ότι προσπαθεί δήθεν να δείξει ότι είναι μεγαλύτερος αυτός από τον Πατέρα, και επινοήσουν πάλι τη συνηθισμένη συκοφαντία της αντιθείας, αναθέτει το κατόρθωμα στον Πατέρα, υψώνοντας το βλέμμα στον ουρανό, αρπάζοντας την κατηγορία από τις ιουδαϊκές γλώσσες. Διότι έτσι μεταχειρίζεται πάντοτε ο Χριστός τις ιουδαϊκές πονηριές. Έτσι τότε που θεράπευσε τον λεπρό και κήρυξε με εξουσία τη φυγή του πάθους, παρέπεμψε στο νόμο αυτόν που ελευθερώθηκε από τη νόσο, λέγοντας: «πρόσφερε το δώρο σου στον ιερέα ως απόδειξη» —ας γίνει δηλαδή μάρτυρας της θεραπείας ο νόμος και ας σιωπήσει η γλώσσα της παρανομίας. Γι' αυτό και τώρα υψώνει το βλέμμα στον ουρανό, αποστομώνοντας τον κατήγορο της αντιθείας· αλλά εκτός αυτού και εκπαιδεύοντας τους ανθρώπους που κάθονται για φαγητό, να γνωρίζουν καλά τον αίτιο της απολαύσεως. Επειδή είναι ομολογία το να βλέπει κανείς στον ουρανό.

«Αφού πήρε λοιπόν τους άρτους, τους έδωσε στους μαθητές να τους μοιράσουν στο λαό. Και έφαγαν όλοι και χόρτασαν». Ω, τι πράγματα συνέβαιναν τότε! Οι άρτοι γεννούσαν άρτους, και γέμιζαν τα χορταρένια τραπέζια αυτοσχέδιες τροφές. Άρτοι ελεύθεροι από γεωργικούς ιδρώτες, που δεν βλάστησαν από στάχια, αλλά άνθησαν από χέρια Δεσποτικά, μολονότι πολλά προϋποθέτει η ανθρώπινη τροφή: το όργωμα της γης, τη σπορά από τους γεωργούς, τη μεταβολή των αέρων σε νέφη, τη γέννηση βροχής, την κατάλληλη υγρασία γης και ατμόσφαιρας, τις αλλαγές θερμοκρασίας, τις εναλλαγές της σελήνης, τις νύκτες με τα αστέρια που τρεμοσβήνουν, τη βλάστηση των σταχιών, την έγκαιρη ωρίμανση των καρπών, την ταλαιπωρία του αλωνίσματος, τη συνεργασία του μύλου, την αφαίρεση του περιττού, το έντεχνο πλάσιμο και την απαραίτητη συμμετοχή της φωτιάς. Αυτά τα πραγματοποίησε τώρα όλα μαζί ο Κύριος μόνο με το άγγιγμα του χεριού του, αφού βρισκόταν μπροστά τους αυτός που διεγείρει την κοιλιά της γης για καρποφορία. Βρισκόταν αυτός που περιβάλλει τον ουρανό με νεφέλες. Βρισκόταν αυτός που έχει δωρίσει στους θνητούς τη σοφία της τέχνης. Βρισκόταν «ο φέρων άπαντα τω ρήματι του στόματος αυτού».

Βρισκόταν εκεί επιβεβαιώνοντας την παρουσία του με τη σάρκα που φορούσε. Έδειξε με ένα θαύμα ποιος είναι αυτός που κρατά τα ηνία της κτίσεως. Έλυσε το παλαιό έγκλημα των Ιουδαίων και το αχόρταστο πάθος τους. Δεν θα μπορούσαν πλέον να λένε «μήπως μπορεί να δώσει και ψωμί;». Να, ότι και με άρτους γέμισαν την έρημο. Ας σε διδάξει, Ιουδαίε, η συγγένεια των θαυμάτων ποιος είχε χορηγήσει και εκείνα.

«Και έφαγαν όλοι», λέει, «και χόρτασαν, και μάζεψαν τα περισσεύματα από τα κομμάτια, δώδεκα κοφίνια γεμάτα». Ισάριθμα με τους Αποστόλους τα κοφίνια, ώστε ο καθένας τους βαστάζοντας από ένα να έχει τον κόπο μάρτυρα του θαύματος. Και ο ώμος με την αίσθηση του βάρους να εκπαιδεύει προς συνειδητοποίηση του γεγονότος, ο δε κόπος να εξασφαλίζει τη μνήμη, για να μη θεωρήσουν φαντασία αυτό που είδαν, και βυθιστούν σε λογισμούς από το μέγεθος του θαύματος. Και επειδή ο νους δεν επαρκεί για να δει με τα δικά του μάτια το παράδοξο θαύμα, να μη γεννήσει σιγά - σιγά την υποψία πως ήταν όνειρο το γεγονός. Παρατείνει τη μνήμη του γεγονότος με το πλήθος των περισσευμάτων, ώστε καθημερινά η βρώση, διδάσκοντας τη γνώση, να διεγείρει τη μνήμη.

Δέξου, παρακαλώ, τον άλλον Ευαγγελιστή, συνήγορο των λεγομένων να λέει: «η καρδιά τους ήταν πωρωμένη, και δεν συνειδητοποίησαν τι είχε συμβεί με τα ψωμιά». Φανερώνει το πάθος, για να κηρύξει το θαύμα. Διότι είναι σπουδαίο το να φθάσουν πέντε μόνον άρτοι για τόσες χιλιάδες. Όμως το να μείνουν και τόσα πολλά περισσεύματα, όχι μόνον στους μαθητές γεννούσε τη μνήμη του θαύματος, αλλά φανέρωνε και τη δύναμη εκείνου που το πραγματοποίησε. Επειδή, αν τους έδινε όσο είχαν ανάγκη, θα νοθευόταν η χάρη της φιλοτιμίας του, και κάνοντας αυτό, δεν θα είχε γίνει σαφές πως είναι ο Κύριος του παντός, αφού υπηρέτησε μόνο την ανάγκη. Ενώ τώρα που η δωρεά έγινε μεγαλύτερη από την ανάγκη, μαρτυρεί την εξουσία Εκείνου που τη χορήγησε.

Ας μάθουμε και από αλλού σαφώς αυτό που λέω: Κάποτε δινόταν στους Ισραηλίτες

το μάννα δια μέσου του Μωυσή. Αλλά επειδή αυτός που διακονούσε το θαύμα ήταν δούλος, μαζί μ' αυτόν ήταν και το δώρο υποδουλωμένο στην ανάγκη, αφού το περιττό εξαφανιζόταν. Και όποιο χέρι αρρώσταινε από απληστία, την ώρα της συλλογής, υποχρέωνε και το δώρο να αρρωστήσει μαζί του. Ο ουρανός έστελνε κάτω στους Ιουδαίους την τροφή με μέτρο, και ο χρόνος υπερνικούσε το δώρο, και είχε προθεσμία η χάρη. Επειδή καθώς τελείωνε η πορεία στην έρημο, υπέδειξε πλέον και η γη τον φυσικό άρτο. Τότε έπαυσε το μάννα, και το ταμείο του ουρανού για τους ανθρώπους έκλεισε.

Μετάφερε το νου σου σε άλλον υπηρέτη, ο οποίος διατάχτηκε να θαυματοουργήσει με προθεσμία. Ο μέγας Ηλίας, που στείρωσε τον ουρανό με όρκο, συγκράτησε τον αέρα με τα χείλη, και με τη φωνή καταδίκασε σε αργία την κτίση. Αυτός έπεισε της φιλόξενης χήρας το λάδι να μετατραπεί σε πηγή, και το λίγο αλεύρι δεν λιγότευε μαζί με τον χρόνο, αλλά όσο κατανάλωνε η φύση, τόσο αντικαθιστούσε η χάρη. Όταν ήλθε η βροχή, έκανε φτερά και το δώρο του Ηλία. Υπηρετούσε, διακονούσε δουλικά και όχι από κάποια κυριαρχική φιλοτιμία. Γι' αυτό τώρα ο Κύριος πολλαπλασιάζει δυσανάλογα με την ανάγκη, φανερώνοντας την εξουσία του, και δίνοντας σε όλους να καταλάβουν ποιος είναι «αυτός που δίνει την τροφή σ' όλους τους ανθρώπους». Σ' Αυτόν ανήκει η δόξα και η δύναμη στους αιώνες των αιώνων. Αμήν.

(«Πατερικόν Κυριακοδρόμιον», εκδ. Ι. Κελλίων Αγίου Νικολάου Μπουραζέρη, Άγιον Όρος, σσ. 203-207)

<https://bit.ly/3i7vAsj>